

Fylkesmannen i Aust-og Vest-Agder

Velkommen til Vrådal 12. – 13. oktober 2017

Fylkesmannen i Aust-og Vest-Agder

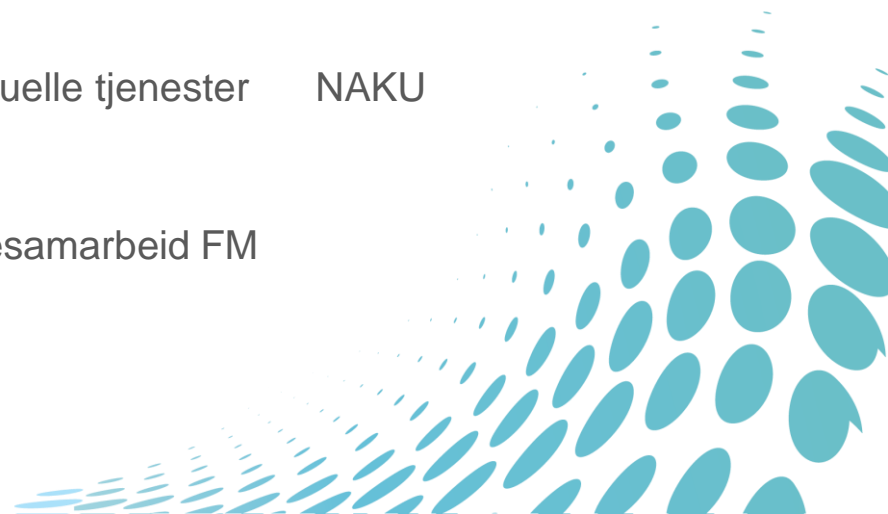
Velkommen til Lyngdal 19. – 20 oktober 2017

Konferanse om rettssikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor utviklingshemmede

- 09.30 Registrering – rundstykker og kaffe
- 10.00 – 11.00 Velkommen
 - Nytt – erfaringer fra vår hverdag
 - Oppsummering av LOT Fylkesmannen,
- 11.00 – 11.15 Pause
- 11.15 – 12.00 Presentasjon av Måneglytt, håndverk og dagsenter i Vennesla Vennesla kommune
- 12.00 – 13.00 Lunsj
- 13.00 – 16.00 Faglig forsvarlige / individuelle tjenester NAKU
- 16.00 – 16.15 Pause
- 16.15 – 17.00 Gruppearbeid:
 - Om foreldre/pårørendesamarbeid FM
- 19.30 Middag

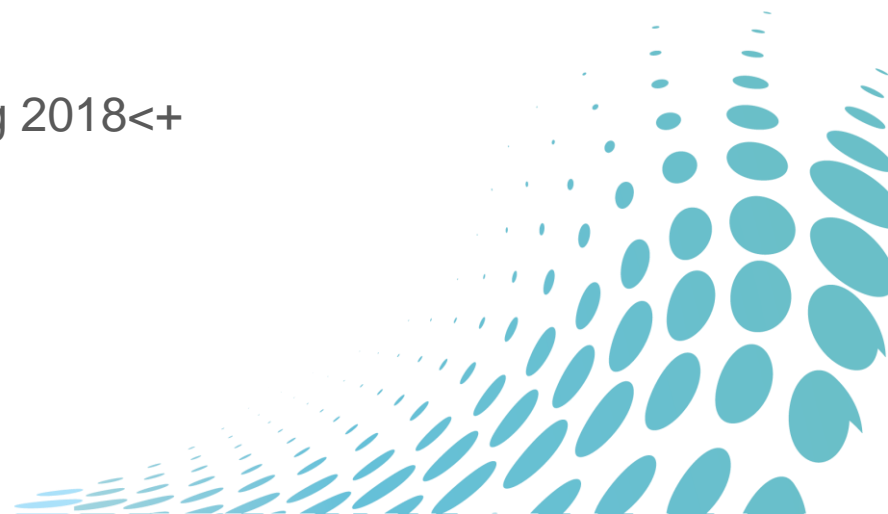
Dag 2 – fredag

- 09.00 – 10.00 Grenseoverskridelser/småskalaondskap
Bjarte Malum, miljøterapeut, vernepleier, Bergen kommune
- 09.45 – 10.00 Pause
- 10.00 – 11.00 Positiv atferdsstøtte Eivind Mikkelsen, Sandnes kommune
Case v/Georg de Lange, HAVO
- 11.00 – 11.20 Pause med utsjekk
- 11.20 – 13.00 forts. Eivind Mikkelsen og Georg de Lange
- 13.00 Lunsj og vel hjem

Disposisjon

- Presentasjon
- Arbeidet med kapittel 9 – vedtakene
 - A-B-C vedtak
 - Overprøving, hva ligger i det?
 - Dispensasjonskravet
- Tilsyn
 - Systemrevisjoner 2016, 2017 og 2018<+
 - Stedlige tilsyn
- Nytt

Fylkesmannen i Aust-og Vest-Agder

Presentasjon

Helene Frydenberg

Anne Berit Lund

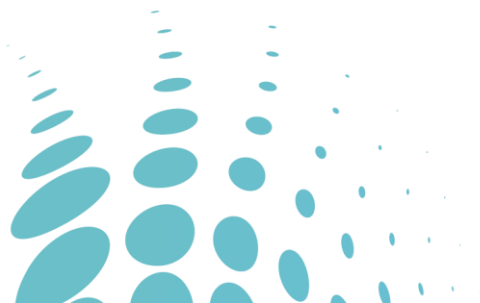
Stein A. Ytterdal

Egil Nordlie

Mia Wiik

Arbeid med kommunens vedtak

- Helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9
- § 9-1. *Formål*

Formålet med reglene i dette kapitlet er å hindre at personer med psykisk utviklingshemning utsetter seg selv eller andre for vesentlig skade og forebygge og begrense bruk av tvang og makt.
- § 9-8. *Fylkesmannens overprøving*

Fylkesmannen skal overprøve vedtak etter § 9-5 tredje ledd bokstav b og c, jf. § 9-7 fjerde ledd. Fylkesmannen skal prøve alle sider av saken.

- 172 vedtak til overprøving – inkl. A meldinger
- Gjelder § 9-5, 3.ledd
- Bokstav A- skadeavvergende tiltak i nødsituasjoner
- Bokstav B – planlagte skadeavvergende tiltak
- Bokstav C – tiltak for å dekke grunnleggende behov

Om meldingene

- - skal nedtegnes straks og oversendes jf § 9-7,1. ledd
- Kan være mer planlagte og gjentakende i påvente av godkjent vedtak
- ...eller på den måten Fylkesmannen beslutter
- Ved samlede oversendelser
 - Samme tiltak hver gang
 - Kjent for de involverte hvilke situasjoner dette dreier seg om
- Er det mange a- meldinger, må kommunen vurdere å fatte vedtak

Om vedtakene

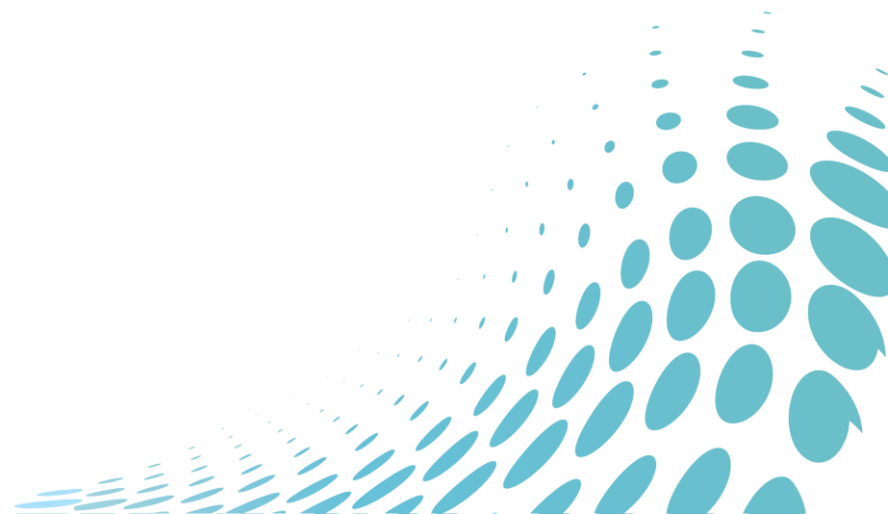
- Riktig hjemmel – bokstav c eller d?
 - Hva skal tiltaket hindre
 - Samme formål: hindre vesentlig skade
 - Inngripende varslingsystem?
 - Skadepotensialet
 - Tiltakets kompleksitet
 - Hindre skade på andre

Grundighet – alle momentene må vurderes

- Situasjonsbeskrivelse
- Tiltaksbeskrivelse
 - Faglig begrunnelse
- Prøvd andre løsninger
- Faglig og etisk forsvarlighet
- Forholdsmessig
- Nødvendig

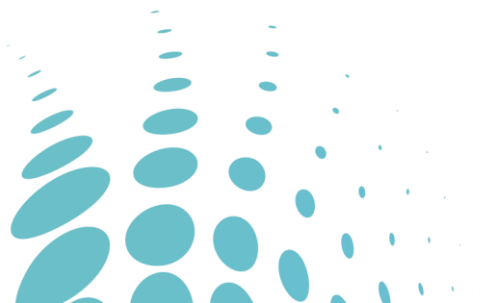
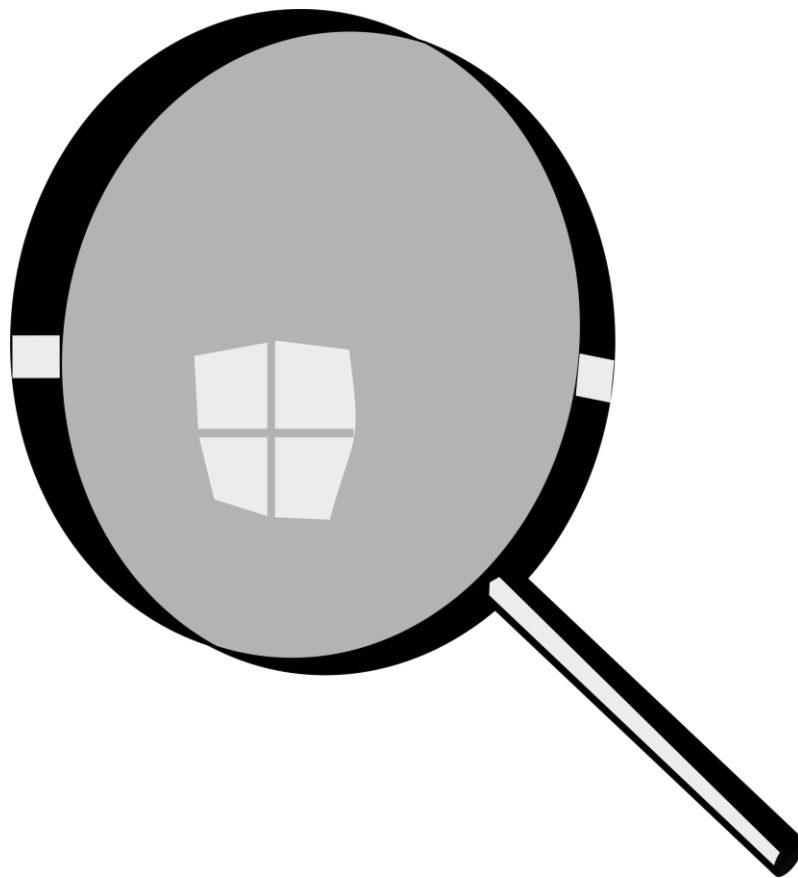
Krav til gjennomføring

- Spesialisthelsetjenesten skal bistå
- To tjenesteytere til stede
- Kompetansekrav
 - B-tiltak – krav om høyskoleutdanning innen helse- sosial eller pedagogiske fag
 - C-tiltak – krav om tre-årig videregående – studieretning for helse- og sosialfag

Fylkesmannen i Aust-og Vest-Agder

Stedlig tilsyn

- Hol § 12-3 *Statlig tilsyn*
- Fylkesmannen skal føre tilsyn med lovligheten av kommunens oppfyllelse av plikter pålagt i kapitlene 3 til 10 og §§ 11-2, 11-3 og 11-4. Ved tiltak etter § 9-5 tredje ledd bokstavene b og c skal det også føres stedlig tilsyn. I forbindelse med tiltak etter kapittel 9 kan tilsynet gjennomføre tilsynsbesøk uten beboerens samtykke.

Stedlige tilsyn forts

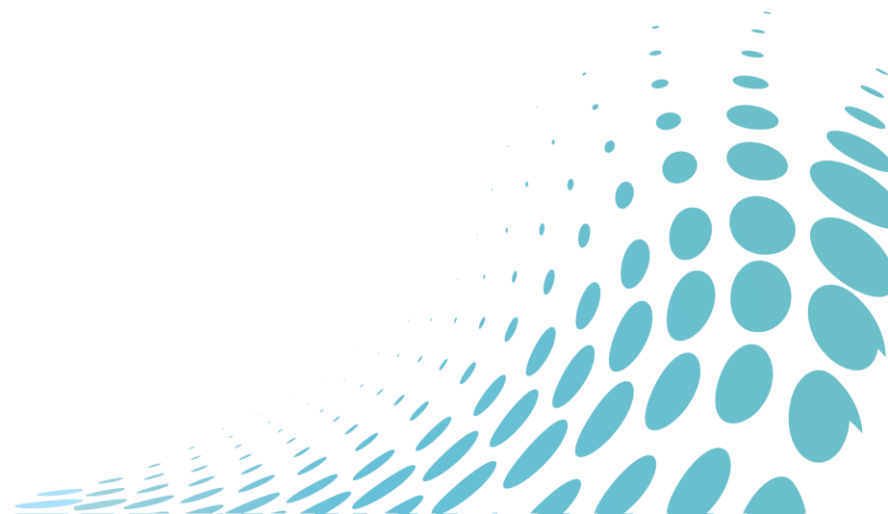
- Alle nye vedtak skal ha tilsyn
- ROS – vurdering
- Gjennomført ca 30 i 2016
- Ca det samme i år

Hva gjør vi på tilsynet?

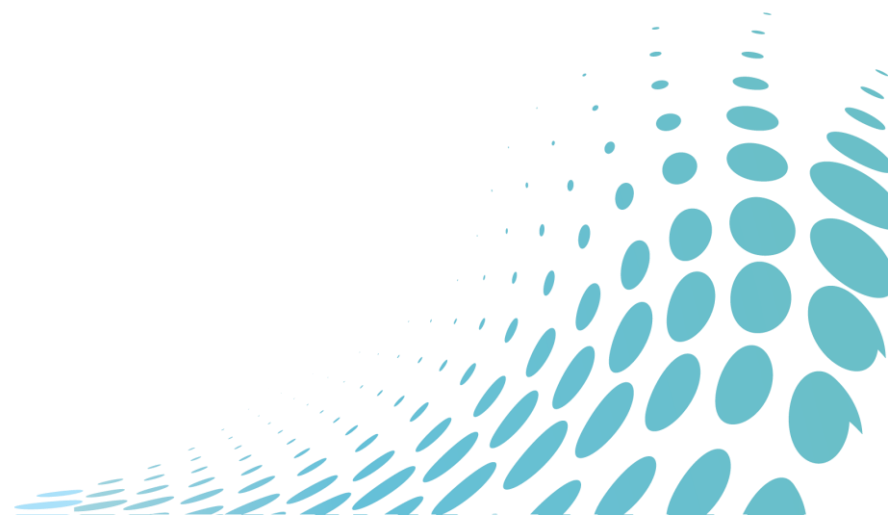
- Samtale med ledelse/stedlig ledelse
- Samtale med primærkontakt eller andre som kjenner brukeren godt
- Samtale med verge/pårørende, hvis de ønsker det
- Samtale med bruker?

Landsomfattende tilsyn i 2016

- Fylkesmannen gjennomførte tilsyn i seks kommuner:
 - ❖ Kristiansand
 - ❖ Grimstad
 - ❖ Risør
 - ❖ Marnardal
 - ❖ Kvinesdal
 - ❖ Froland
- Tre tilsyn i 2017
 - ❖ Tvedestrand
 - ❖ Vennesla
 - ❖ Flekkefjord

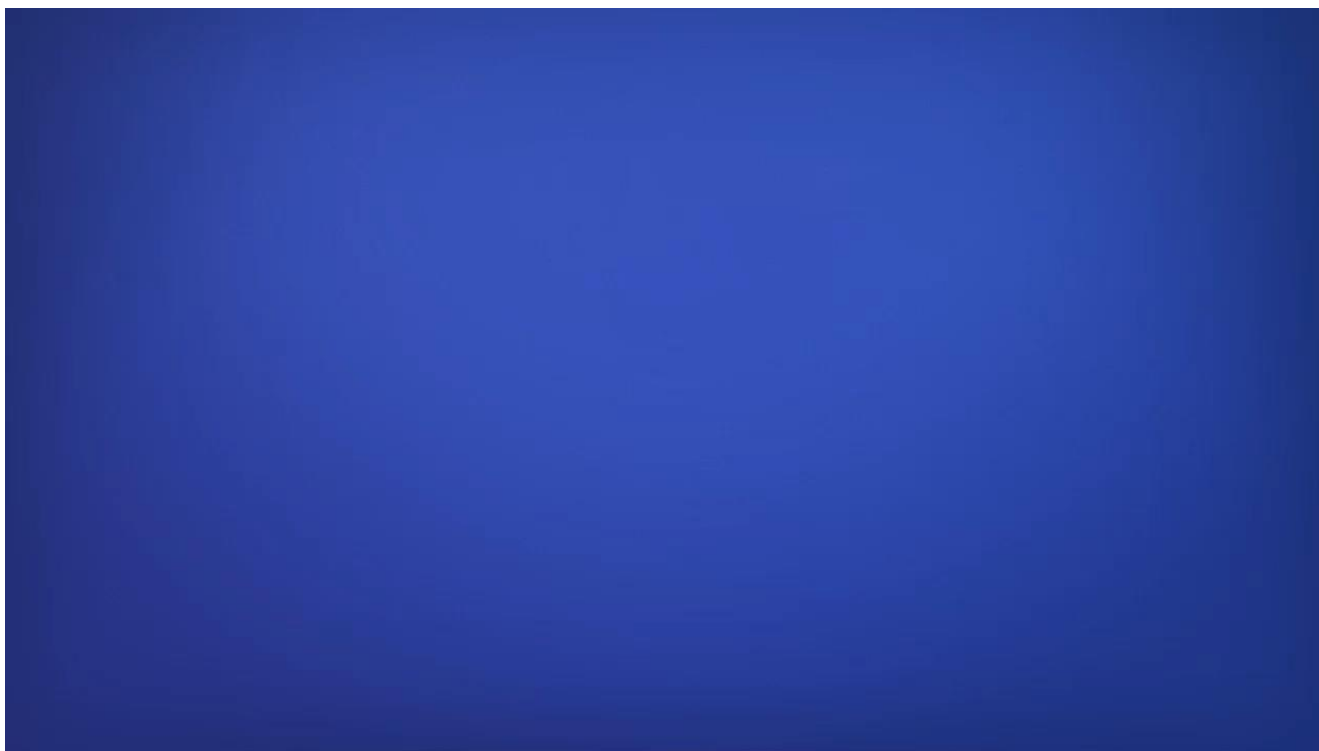
Hva gjør vi?

- Dokumentgjennomgang
- Samtaler med brukerne
 - Fire brukere i hver kommune
- Intervju med tjenesteytere og ledere
- Gjennomgår enkeltvedtak, tiltaksplaner, dagsplaner mm
- Får brukerne forsvarlige omsorgstjenester,
 - som er individuelt tilpasset
 - tilsyn og bistand til å ivareta egenomsorg
 - bistand til aktivisering
 - opplæring i dagliglivets gjøremål, og personlig stell og egenomsorg.
- Individuelt tilpassete helsetjenester

Tilsyn - systemrevisjoner

Rapport fra helsetilsynet

- **Landsomfattende tilsyn i 2016 med tjenester til personer med utviklingshemming**

- Det gjelder livet –

Ennå ikke publisert

- *Hva fant vi?*
- **Det var til dels svært alvorlige forhold som ble avdekket i dette landsomfattende tilsynet**
 - tjenestene preget av svak styring og høyt risikonivå
 - svikt med potensielt alvorlige konsekvenser for brukernes livskvalitet og helse

Rapport forts.

- I noen kommuner:
 - var svakhetene mange og store, og tjenesteytingen framsto tilfeldig.
 - påpekt som en alvorlig styringssvikt at kommunens ledelse ikke følger godt nok med på om brukerne får nødvendige helse- og omsorgstjenester
 - at de ikke etterspør informasjon om tjenestene fungerer som forutsatt.
- Blant hovedfunnene – personlig assistanse:
 - tjenestene som inngår i personlig assistanse var utilstrekkelige og lite individuelt tilpasset
 - lite systematisk
 - tjenesteyterne hadde svak kompetanse
 - manglet planmessig opplæring av de ansatte.

Rapport forts.

- Dokumentasjonen av personlig assistanse var mangelfull og spredt
- Ansatte er dårlig informert og lite oppdatert
- Lite spor av brukermedvirkning
- Helseområdet:
 - Svikt i hvordan helseforhold blir fulgt opp
 - Vanskelig tilgjengelig informasjon
 - Ansatte hadde lite kunnskap om brukerens helseforhold, diagnoser, hva som skulle observeres og hva som skulle dokumenteres
 - Svikt i legemiddelhåndteringen

Internkontroll – hva er det?

- **Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten**
 - I kraft fra 01.01.17
- § 3. *Ansvar for styringssystem*
- Den som har det overordnede ansvaret for virksomheten skal sørge for at det etableres og gjennomføres **systematisk styring av virksomhetens aktiviteter** i tråd med denne forskriften og at medarbeiderne i virksomheten medvirker til dette
 - hvordan virksomhetens aktiviteter **planlegges, gjennomføres, evalueres og korrigeres** i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av helse- og omsorgslovgivningen.

Avvikssystem

- § 8. Plikten til å evaluere
 - Bokstav e) gjennomgå avvik, herunder uønskede hendelser, slik at lignende hendelser kan forebygges
- Hvordan fange opp - at det skjer uønskede hendelser
 - ting ikke skjer som planlagt

Nytt - fokusområder

- Tvangslovutvalget
- Voksne med utviklingshemming – vold og overgrep

Tvangslovutvalget

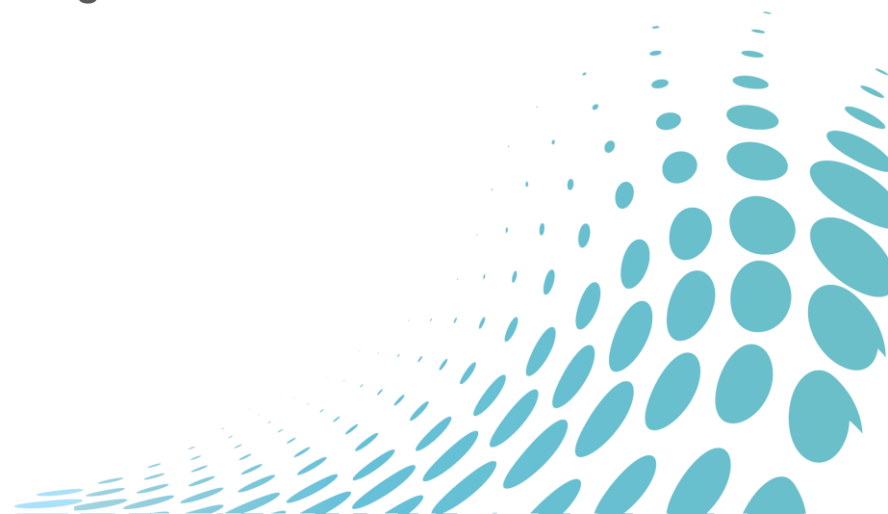
- Samordne de fire regelsettene:
 - psykisk helsevernloven,
 - pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4A (tvungen somatisk helsehjelp til blant annet demente),
 - helse- og omsorgstjenestelovens kapittel 9 (tvang overfor psykisk utviklingshemmede)
 - og kapittel 10 (tvangstiltak overfor rusmiddelavhengige).
- I tillegg gjelder tvangsreglene i smittevernloven, hjelpeplikten i helsepersonelloven § 7 og pasient- og brukerrettighetslovens generelle regler om blant annet samtykke til helsehjelp og rett til medvirkning og informasjon

FNs konvensjon om rettigheter til personer med nedsatt funksjonsevne

- Ratifisert av Norge i 2013
- - motvirke diskriminering
- Sikre respekt for deres rettigheter
- Utvalget skal komme avgi sin utredning innen 01. september 2018

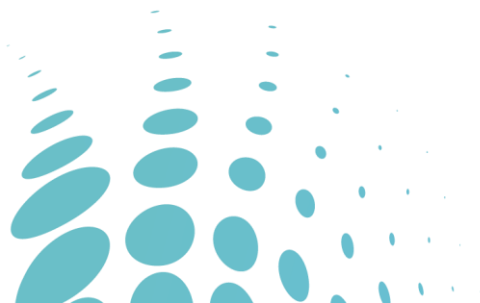
- Har vi for vide fullmakter til bruk av tvang?

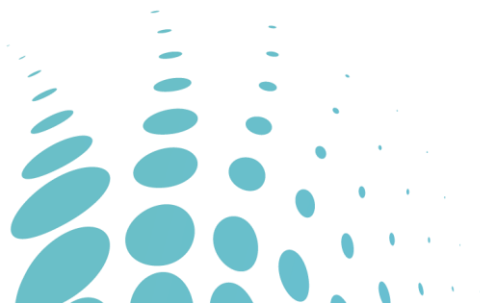
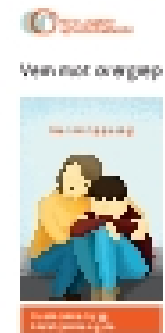
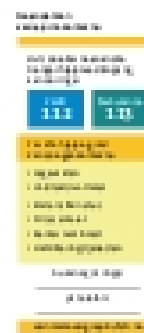
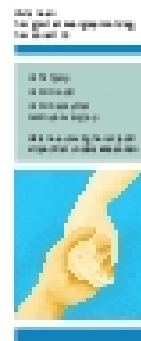
Utviklingshemmede – vold og seksuelle overgrep

- Konsultasjonsteamet i Agder
- Statens barnehus
 - gjennomfører tilrettelagte avhør
 - Forutsetter at forholdet er anmeldt
 - Politiet har spesialutdannede personer

Retningslinjer. Ved seksuelle overgrep mot voksne med utviklingshemming.

Pause

Gruppeoppgave

- Snakk sammen fire og fire
- Nedfelles i 4 punkter
 - Hvordan kan konflikten løses?
 - Hvordan unngå å komme i en slik konflikt
 - Gode ideer

